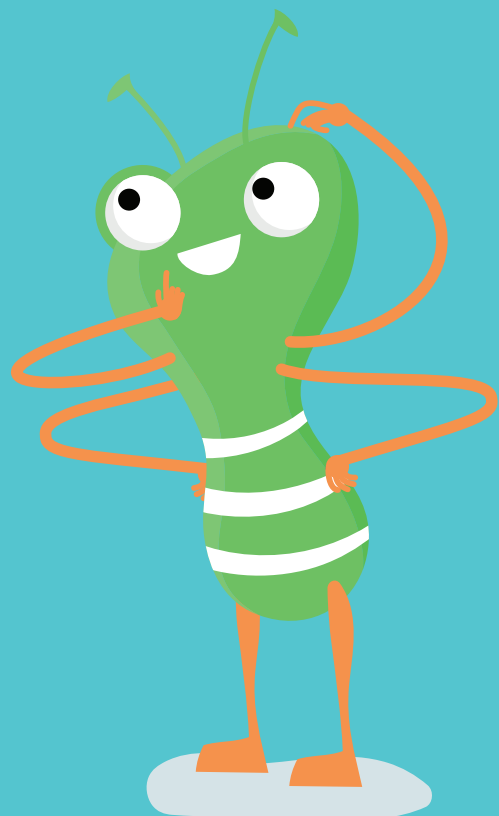
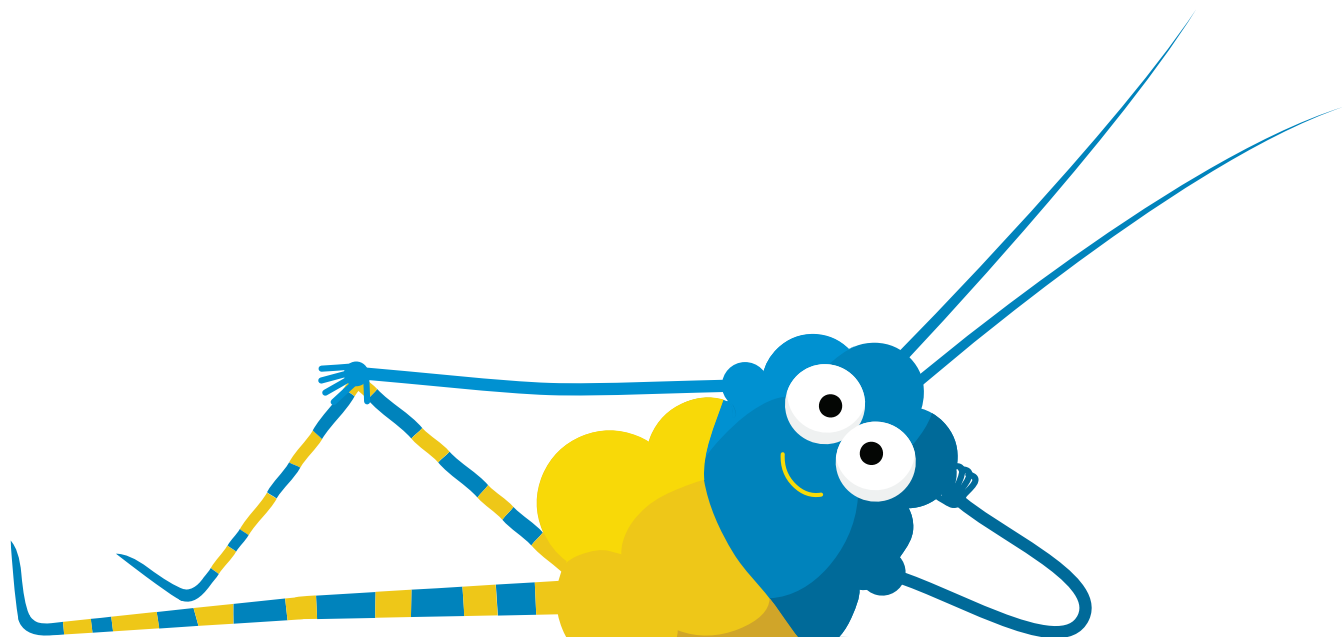

*Duik mee in de wereld van
Studio taal en spelling!*

naam: .....

Studio
taal

Kom je deze tekens tegen?

Doe dan dit.

Bespreek samen.

Werk samen met je buur.

Lees de tip.

Lees goed.

Lees goed en vlot.

Lees vloeiend.

Lees in je boek.

Ga verder in Vloeiend & vlot.

10 tips bij vloeiend lezen

Wat zie ik in de tekst?

- 1 Ik bekijk de tekst voor het lezen.
- 2 Ik let op de leestekens.
- 3 Ik let op de beschrijvende woorden.

Wat hoort bij elkaar?

- 4 Ik lees zinnen, geen losse woorden.
- 5 Ik lees zinnen, geen regels.
- 6 Ik lees groepjes woorden bij elkaar.
- 7 Ik kies goede adem-momenten.

Wat kan ik met mijn stem duidelijk maken?

- 8 Ik leg nadruk op belangrijke woorden.
- 9 Ik maak de tekst boeiender met mijn stem.
- 10 Ik gebruik verschillende stemmen.

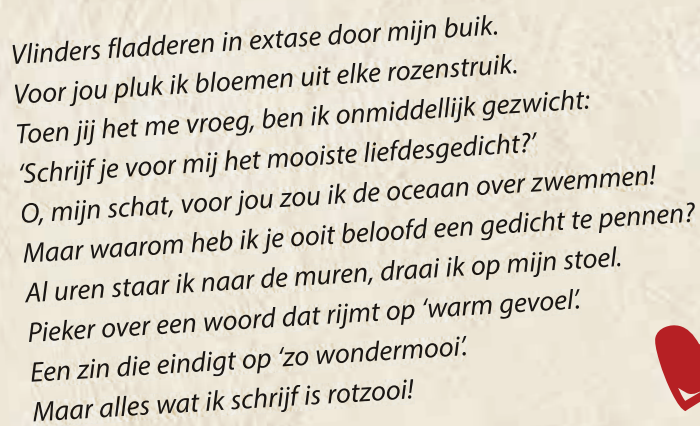

Wat ga je doen?

Je leest woorden met x, q.

Je past dat toe op de tekst *Mislukt liefdesgedicht*.exit
turquoise
taxichauffeur

Mislukt liefdesgedicht

Vlinders fladderen in extase door mijn buik.
 Voor jou pluk ik bloemen uit elke rozenstruik.
 Toen jij het me vroeg, ben ik onmiddellijk gezwicht:
 'Schrijf je voor mij het mooiste liefdesgedicht?'
 O, mijn schat, voor jou zou ik de oceaan over zwemmen!
 Maar waarom heb ik je ooit beloofd een gedicht te pennen?
 Al uren staar ik naar de muren, draai ik op mijn stoel.
 Pieker over een woord dat rijmt op 'warm gevoel'.
 Een zin die eindigt op 'zo wondermooi'.
 Maar alles wat ik schrijf is rotzooi!

Ik smijt mijn pen uit het raam van mijn zolderkamer, veeg alle proppen en probeersels in de prullenbak. Ik schei uit met dichten voor vandaag! Ik ben geen groot dichter maar een kleine knoeier, een extreem kleine knoeier. Die met de quotes en woorden van anderen strooit en nooit zelf durft te experimenteren. Misschien moet ik naar zee om uit te waaien. Al die rare rijmwoorden moeten uit mijn hoofd!

De lucht is blauw

Ik hou van jou

Weg ermee, met al die rijmsels van anderen!

Het moet stoppen, dat ronddraaien van woorden in mijn hersenpan. Elke keer als ik mijn lieve, mooie Alexandra wil bellen, dan denk ik: Wat rijmt er op 'schattebout'? En wat op: 'Heb je mijn gedicht al klaar?' Nee, ik bel toch maar niet ...

Wat als ik haar eens rozen geef? Of een slagroomtaart in de vorm van een hart? Een luxueus aquarium vol roze guppy's? Een prachtige turquoise ring? Zou ze dat hele gedicht dan kunnen vergeten?

Ik loop langs het strand. Laat de wind door mijn haren waaien, kijk naar het blauwe water en naar de sneeuwwitte meeuwen boven de baai. Maar qua inspiratie helpt het me niets. Alles is grijs en saai zonder mijn schattebout! Ik moet naar haar toe, met of zonder gedicht!

Met een bang, bonzend hart bel ik aan. Mijn hoofd gloeit van schaamte. Zal ze nog van me houden, nu ik geen groot dichter blijk te zijn?

De deur gaat open ... en daar staat ze, ze lijkt wel een mannequin! Zo ongelofelijk mooi, dat ik ervan begin te stotteren.

'A-Alexandra, ik k-kon geen gedicht verzinnen ...'

Ze glimlacht. 'Maar schatje, ik zal je toch beminnen.'

'Geen woord wilde rijmen,' klaag ik. 'Geen zin was fraai.'

'Ach, liefje, kom eens hier voor een aai.'

Merk je niet dat alles beter gaat als wij samen zijn?

Dan komen de woorden vanzelf, is dat niet fijn?'

Ik zucht. 'Je hebt gelijk: we vullen elkaar aan.'

Zonder jou leid ik slechts een half bestaan.

Alles is weer goed en licht:

samen zijn we het gedicht!'

les
1

Wat ga je doen?

Je leest woorden met x, q.

Je past dat toe op de tekst *Mislukt liefdesgedicht*.

exit
turquoise
taxichauffeur

Aan de slag

1

Lees de tekst *Mislukt liefdesgedicht*.

Kies daarna een stukje uit de tekst.

Lees dat goed en vlot voor aan je buur.

Ik begrijp & ik vind

2

Wat past het best bij deze tekst?

Kruis aan.

- Het lukt de schrijver eerst niet om een gedicht te schrijven.
Maar uiteindelijk kan hij dat wel.
- De schrijver kan geen mooi gedicht verzinnen.
Daarom schrijft hij een gedicht over uit een boek.
- Het lukt de schrijver niet om zelf een gedicht te schrijven.
Maar als hij praat met Alexandra, maken ze samen het gedicht.

Welke woorden passen bij deze omschrijvingen?

Verbind.

een uitspraak van iemand •	• mannequin
op een idee komen •	• quote
een persoon die mode showt •	• inspiratie

3

Voor wie zou jij een gedicht willen schrijven en waarom?

Vertel het aan je buur.

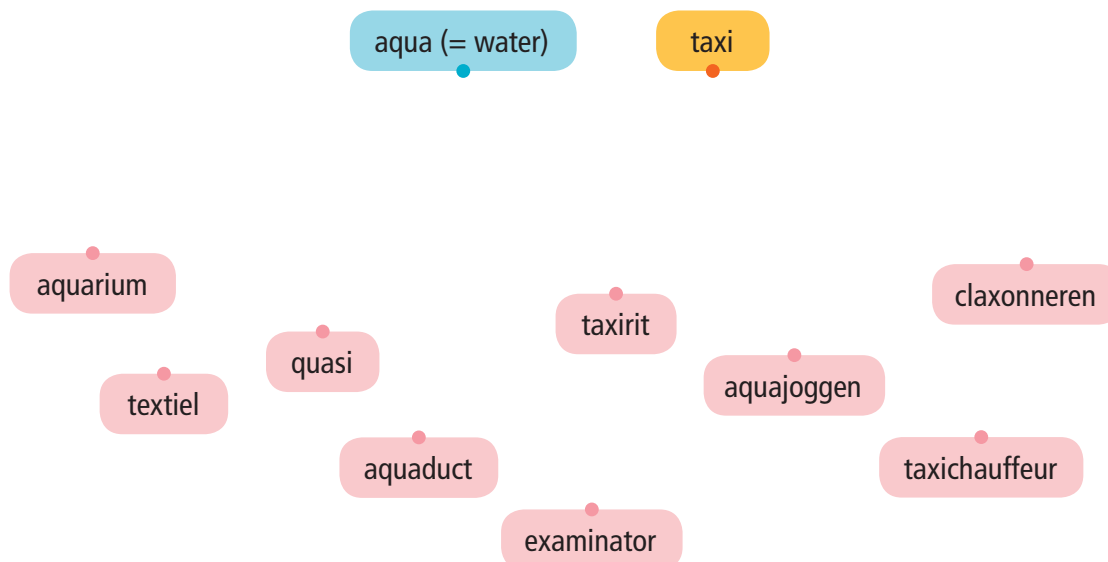
Voor wie wil je buur een gedicht schrijven?

Extra opdracht

In welke woorden lees je aqua? Verbind met aqua.
In welke woorden lees je taxi? Verbind met taxi.

Lees de woorden nog een keer.

Heb je nog tijd? Oefen dan in Vloeiend & vlot. 50-53

Als je in een woord de letter **x** ziet, dan zeg je **ks**.
 Als je in een woord de letters **qu** ziet, dan zeg je **k** of **kw**.

expert
 examiner
 pixel

qua
 quote
 turquoise

taxichauffeur
 boxershort
 squashbaan

taxi

expres
 examen
 waxinelichtje
 quiz
 aquarium

explosief
 expositie
 luxueus
 claxonneren
 experimenteren

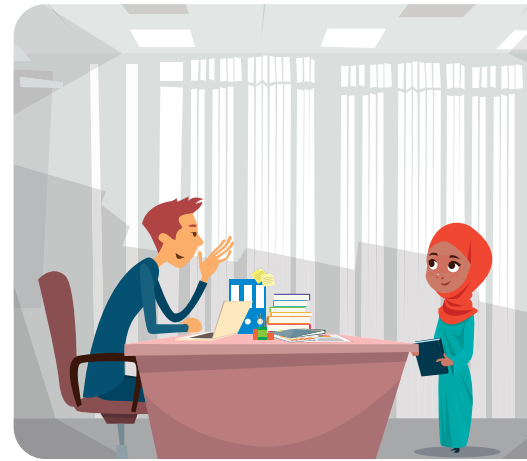
quasi
 quiche
 maquette
 etiquette
 mannequin

inkijkexemplaar
 maximumsnelheid
 textielindustrie
 aquajoggen
 enquêtevraag

Hij was teleurgesteld over de uitslag. Toch feliciteerde hij de winnaar quasi vrolijk.
 In die taartvorm kun je ook een quiche van bladerdeeg, groente en kaas bakken.
 Voordat deze school gebouwd werd, is er van het gebouw een maquette gemaakt.
 Bij een bezoek aan de koning, gedraag je je volgens de regels van de etiquette.
 Bij de modeshow werd de kleding geshowd door een mannequin uit Nederland.

Met een taxi naar het examen

Mijn zus Elif (21) deed examen op de Modeschool. Ze maakte een verslag over de textielindustrie in Turkije. Ze richtte een expositie in met foto's van Turkse naaiateliers. En ze ontwierp een jurk naar Turks model in een mooie, turquoise stof. Ze was er helemaal klaar voor! Maar op de ochtend van het examen ging het mis ... Elif had zich verslapen! Ze belde een taxi, en wurmde zich in haar jurk. Even later stond de taxichauffeur voor de deur te claxonneren. Hij reed haar met maximumsnelheid naar school en hijgend stooft Elif het lokaal binnen. De examinator zei: 'Hm. Ik hoop dat je later niet frequent te laat komt. Vertel ons nu maar over de textielindustrie!' Elif stotterde en hakte ... pff. Maar het lukte! Ze is GESLAAGD!

plastic
uitwringen
warmte
strooien
zebra
chirurg
spaken
fruit
première
binnenkort

schram
euro's
programma
gedurende
sleutelhanger
boksen
lucifer
diergeneeskunde
stengel
onbetekenend

expert
invalideningang
acrobatisch
• textielindustrie
saté
hockeybal
niveauverschil
slijtage
toneelspeelster
• squashbaan

vruchtenyoghurt
• quasi
opperbevelhebber
regeren
vioolconcert
bereidingswijze
multimedia
procent
• luxueus
meteoor

Wat ga je doen?

Je gebruikt je stem om de tekst boeiender te maken (tip 9).

Je past dat toe op de tekst *Mislukt liefdesgedicht*.

plus

Mislukt liefdesgedicht

Vlinders fladderen in extase door mijn buik.
 Voor jou pluk ik bloemen uit elke rozenstruik.
 Toen jij het me vroeg, ben ik onmiddellijk gezwicht:
 'Schrijf je voor mij het mooiste liefdesgedicht?'
 O, mijn schat, voor jou zou ik de oceaan over zwemmen!
 Maar waarom heb ik je ooit beloofd een gedicht te pennen?
 Al uren staar ik naar de muren, draai ik op mijn stoel.
 Pieker over een woord dat rijmt op 'warm gevoel'.
 Een zin die eindigt op 'zo wondermooi'.
 Maar alles wat ik schrijf is rotzooi!

Ik smijt mijn pen uit het raam van mijn zolderkamer, veeg alle proppen en probeersels in de prullenbak. Ik schei uit met dichten voor vandaag! Ik ben geen groot dichter maar een kleine knoeier, een extreem kleine knoeier. Die met de quotes en woorden van anderen strooit en nooit zelf durft te experimenteren. Misschien moet ik naar zee om uit te waaien. Al die rare rijmwoorden moeten uit mijn hoofd!

De lucht is blauw

Ik hou van jou

Weg ermee, met al die rijmsels van anderen!

Het moet stoppen, dat ronddraaien van woorden in mijn hersenpan. Elke keer als ik mijn lieve, mooie Alexandra wil bellen, dan denk ik: Wat rijmt er op 'schattebout'? En wat op: 'Heb je mijn gedicht al klaar?' Nee, ik bel toch maar niet ...

Wat als ik haar eens rozen geef? Of een slagroomtaart in de vorm van een hart? Een luxueus aquarium vol roze guppy's? Een prachtige turquoise ring? Zou ze dat hele gedicht dan kunnen vergeten?

Ik loop langs het strand. Laat de wind door mijn haren waaien, kijk naar het blauwe water en naar de sneeuwwitte meeuwen boven de baai. Maar qua inspiratie helpt het me niets. Alles is grijs en saai zonder mijn schattebout! Ik moet naar haar toe, met of zonder gedicht!

Met een bang, bonzend hart bel ik aan. Mijn hoofd gloeit van schaamte. Zal ze nog van me houden, nu ik geen groot dichter blijk te zijn?

De deur gaat open ... en daar staat ze, ze lijkt wel een mannequin! Zo ongelofelijk mooi, dat ik ervan begin te stotteren.

'A-Alexandra, ik k-kon geen gedicht verzinnen ...'

Ze glimlacht. 'Maar schatje, ik zal je toch beminnen.'

'Geen woord wilde rijmen,' klaag ik. 'Geen zin was fraai.'

'Ach, liefje, kom eens hier voor een aai.'

Merk je niet dat alles beter gaat als wij samen zijn?

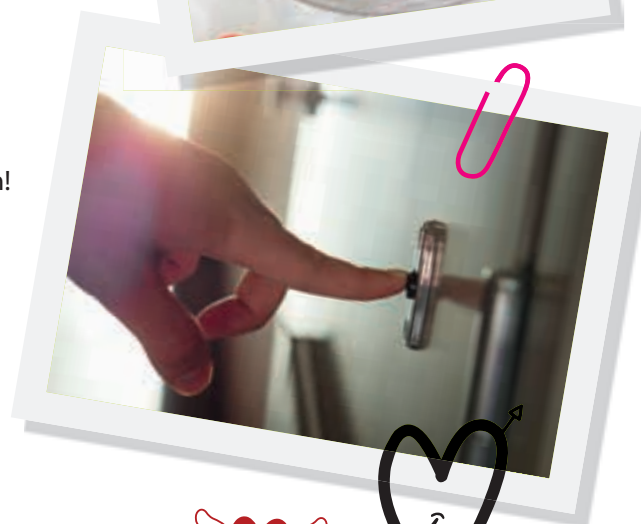
Dan komen de woorden vanzelf, is dat niet fijn?'

Ik zucht. 'Je hebt gelijk: we vullen elkaar aan.'

Zonder jou leid ik slechts een half bestaan.

Alles is weer goed en licht:

samen zijn we het gedicht!'

Wat ga je doen?

Je gebruikt je stem om de tekst boeiender te maken (tip 9).
Je past dat toe op de tekst *Mislukt liefdesgedicht*.

plus

Aan de slag

1

Kleur in elk woord de letter x of q.

extase   quotes   mannequin   luxueus

Lees met de zandloper de woorden goed en vlot.

Zet een streep tot waar je komt.

inbox	mysterieus	dramatisch	directie
stretchen	mascara	coördinator	Luxemburg
getuigenis	aquareltekening	fotoshoot	ondertekenen
journaliste	beat	toiletpapier	Mozambique
spectaculair	bananencake	massage	shock
produceren	filosofieles	barbecue	koffiezetapparaat
pinguïn	kanoverhuur	complexiteit	evacuatie
drone	exporteren	koolhydraat	poppentheater
loyaal	beweegredenen	Mexico	achtergebleven
frequentie	verrukkelijk	balanceren	symfonie

Oefen de rijtjes nog een keer.

Lees dan weer goed en vlot met de zandloper.
Zet een streep tot waar je nu komt.

2

Lees de tekst *Mislukt liefdesgedicht*.

Kies daarna een stukje uit de tekst.

Lees dat vloeiend voor aan je buur.

Gebruik je stem om de tekst boeiender te maken.

68, tip 9

Ik begrijp & ik vind

3

Wat past het best bij deze tekst?

Kruis aan.

- Het lukt de schrijver eerst niet om een gedicht te schrijven. Maar uiteindelijk kan hij dat wel.
- De schrijver kan geen mooi gedicht verzinnen. Daarom schrijft hij een gedicht over uit een boek.
- Het lukt de schrijver niet om zelf een gedicht te schrijven. Maar als hij praat met Alexandra, maken ze samen het gedicht.

Welke woorden passen bij deze omschrijvingen?

Verbind.

een uitspraak van iemand •

• mannequin

op een idee komen •

• quote

een persoon die mode showt •

• inspiratie

4

Voor wie zou jij een gedicht willen schrijven en waarom?

Vertel het aan je buur.

Voor wie wil je buur een gedicht schrijven?

Heb je nog tijd? Lees dan in je boek.

M6

Wat kan ik met mijn stem duidelijk maken?

68

8 Leg nadruk op belangrijke woorden.

Laat bij het hardop lezen horen welke woorden belangrijk zijn.
Leg nadruk op die woorden.
Dan begrijpt de luisteraar de tekst het beste.

Krokodillen leven in warme streken en altijd in de buurt van water.

9 Gebruik je stem om de tekst boeiender te maken.

Een mop lees je anders voor dan een verhaal of een weettekst.
Maak een spannende tekst met je stem écht spannend.
Praat zachter of juist **harder**, l a n g z a m e r of juist sneller.

*Otto sloop voorzichtig naar de waterput.
Hij keek om zich heen. Was hij gezien?*

Wat ga je doen?

Je oefent om je mimiek, lichaamstaal en intonatie bij een tekst te doen passen.

Op verkenning

1

Luister naar de teksten.

Bespreek.

- Welke tekstsoorten heb je gehoord?
- Hoe heb je dat gehoord?
- Paste de intonatie bij de tekstsoort? Waarom (niet)?

Uitleg

- Als je iemand ziet, is het makkelijker om zijn boodschap te begrijpen. Toch kun je ook horen welke tekst iemand leest, vertelt of speelt. Dat hoor je bijvoorbeeld aan de **intonatie**.
- Als je een tekst voorleest, zijn je **mimiek** en **lichaamstaal** anders dan wanneer je iets vertelt of speelt. Ook je **stemvolume** pas je aan de inhoud van de tekst aan.
- Je leest niet elke tekst op dezelfde manier. Soms wil je een luisteraar **geboeid** laten luisteren. Of je wilt de gevoelens van een personage laten horen met je stem. Andere keren wil je dan weer **neutrale informatie** geven.

Aan de slag

2

Lees de tekstballonnen. Bekijk de sprekers.

De kinderen liepen al uren rond ...

... toen opeens ...!

Mikpunt
Wat je zegt, dat ben je zelf. Schelden doet geen pijn. Toch is er niets ergers dan ...

het mikpunt zijn.

Als je luchtbelletjes in het water ziet, heb je het gaatje gevonden.

Kijk, hier zit de schurk!

Dat moeten we niet doen. Dan gebeurt hetzelfde als de vorige keer.

Wat gebeurde er dan?

Willem

Willem

Marjon

Marjon

Isa

Isa

Kas

Kas

Waarom kijken de sprekers de luisteraar aan?

Verbind.

Willem	•	•	iets tonen
Marjon	•	•	een vraag stellen
Isa	•	•	spanning opbouwen
Kas	•	•	iets belangrijks zeggen

Bespreek.

- Welke sprekers gebruiken vooral mimiek?
- Welke sprekers kunnen hun lichaam gebruiken om iets uit te drukken?

3

Lees de teksten in stilte.**De storm**

Op dat moment lijkt het of het hele park begint te draaien. Alle bomen en struiken verkleuren als een toverbal. Van groen naar paars, blauw en rood. Alles draait om Robin en Inge heen. Dan worden ze opgetild. Even later is alles weer rustig. Maar ... ze zijn niet meer in het park!

Lachen

Chimpansees lijken veel op mensen. Maar vergis je niet. Wanneer een chimpansee naar je lijkt te lachen, is hij helemaal niet blij. Hij is juist bang. Of heel opgewonden. Je kunt dan maar beter niet te dicht bij hem in de buurt komen. De uitdrukkingen op het gezicht van een chimpansee lijken wel op die van ons. Maar ze betekenen vaak iets heel anders.

Heb je altijd al een echte popster willen zijn? Koop dan nu deze gloednieuwe Musica-microfoon en zing de sterren van de hemel! Wedden dat je binnen de kortste keren beroemd bent? Nu verkrijgbaar in blauw, roze en geel voor maar vijftien euro.

Bespreek.

- Tot welke tekstsoort behoort elke tekst?
- Welke intonatie kun je gebruiken om de tekst voor te lezen?
- Kun je ook mimiek en/of gebaren gebruiken?

Lees de teksten nu elk om de beurt voor.

Let op je stem, je gebaren en je intonatie.

Terugkijken

4

Bespreek.

- Welke tekst vond je het makkelijkst om voor te lezen? Welke het moeilijkst? Waarom?
- Wat doe je liever: een tekst voorlezen of een tekst vertellen? Waarom?
- Kun je goed weergeven hoe iemand in een tekst zich voelt? Hoe doe je dat?

Extra opdracht

Kies een fragment uit een boek (fictie of non-fictie), een gedicht, een verhaal, een verslag ...

- Lees voor aan een klasgenoot. Die mag jou en wat je leest niet zien.
- Raadt hij om welke tekstsoort het gaat?

Wat ga je doen?

Je schrijft over iets wat je zelf hebt beleefd.
Je maakt eerst een woordweb.

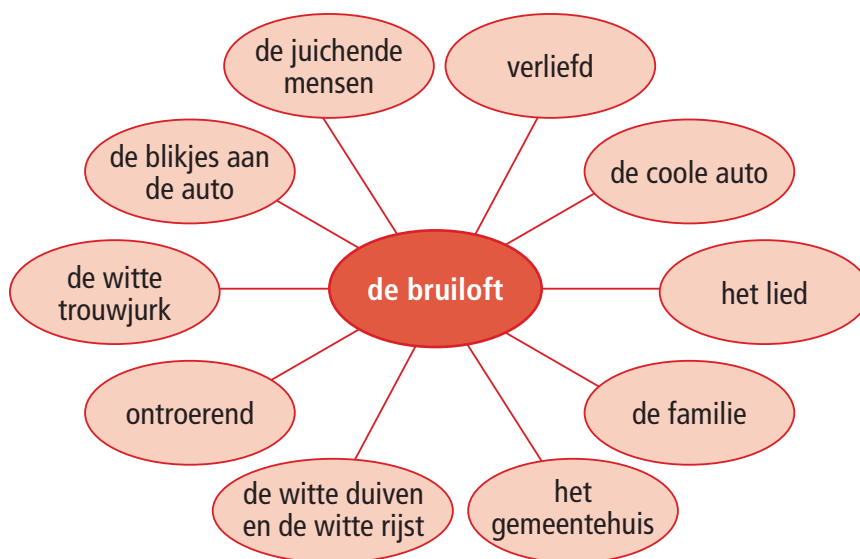
Op verkenning

1

Sam wil een artikel schrijven voor de schoolkrant.

Hij weet al waarover: meester Martijn is vorig weekend getrouwd.

- Bekijk het woordweb dat Sam heeft gemaakt.

- Lees nu Sams tekst.

De bruiloft

Meester Martijn is vrijdag in Damme op het gemeentehuis getrouwd. Hij zag er heel verliefd en gelukkig uit. Zijn vriendin droeg een witte trouwjurk en ze had een boeketje bloemen bij zich.

Wij hebben met onze klas een lied gezongen.

De meester moest er bijna van huilen.

Ik heb twee witte duiven mogen afgeven toen de meester en zijn kersverse bruid naar buiten kwamen. Die hebben ze samen vrijgelaten; dat brengt geluk. Iedereen juichte en sommige mensen gooiden met witte papieren hartjes.

Met een heel coole auto reed het bruidspaar naar het feest.

Iemand had met een touw blikjes aan de auto vastgebonden.

Die kletterden over de straat toen de auto vertrok. Leuk!

Het feest vond ergens anders plaats. Daar mochten alleen familie en goede vrienden naartoe. Jammer, ik was er graag bij geweest.

- Wat ben je te weten gekomen?
- Wat had Sam nog meer kunnen vertellen?

Uitleg

Als je wilt schrijven over iets wat je hebt meegemaakt, roept dat heel wat gedachten en gevoelens op.

- Het is daarom een goed idee om eerst een **woordweb** te maken. Die woorden helpen je later om een **duidelijke beschrijving** van de belevenis te geven. In een woordweb mogen ook **gevoelens** staan (bang, boos, blij, opgewonden ...). Dat kunnen jouw gevoelens of die van anderen zijn.
- Zoek een passende **titel** voor je tekst.
- Dan ben je klaar om stap voor stap je tekst te schrijven. Denk goed na over de **volgorde**. Wat is eerst gebeurd? Wat daarna? Vergeet niet te noteren wat je daarvan vond of wat je daarbij voelde. Je kunt ook schrijven over hoe anderen reageerden of zich voelden.

Vind jij het makkelijker om eerst je tekst te schrijven en dan een titel te bedenken? Ook goed!

Aan de slag

2

Lees de tekst van Silke.

Ze had een minder leuke ervaring.

Het auto-ongeluk

Vorig jaar hadden mijn mama en ik een auto-ongeluk. Dat was heel naar.

Omdat mijn mama plots moest remmen voor een hond, reed een andere wagen op onze wagen.

Mijn mama en ik kregen een schok.

We wisten meteen wat er aan de hand was.

Ik was in paniek. Mijn nek deed pijn. Mijn mama bleef gelukkig rustiger.

Toen we uitstapten, kwamen er meteen mensen vragen of het goed met ons ging. Ook de bestuurder van de andere wagen was bezorgd.

De politie is ons ook komen helpen.

Mama heeft papa gebeld. Hij is met mij en mama naar het ziekenhuis gereden, omdat hij het nodig vond dat we ons lieten verzorgen.

Een auto-ongeluk is echt niet leuk, maar gelukkig is het redelijk goed afgelopen.

En de hond? Die is veilig de straat over geraakt.

Wat staat in het woordweb van Silke? Vul dat in.

- Denk aan wat er is gebeurd.
- Denk aan de gevoelens.

Bespreek de tekst van Silke.

- Vertelt Silke stap voor stap wat er gebeurd is?
- Vertelt ze wat ze voelde of dacht?
- Vertelt ze wat andere mensen voelden of deden?
- Sluit ze haar verhaal duidelijk af?

3

In de volgende schrijfles schrijf je je eigen tekst. Bereid je al voor!

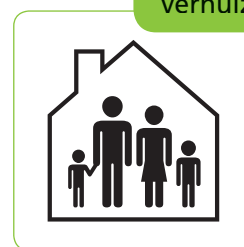
a Waarover wil je vertellen? Kleur een afbeelding.

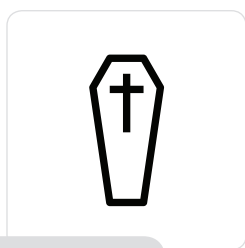
een hobby

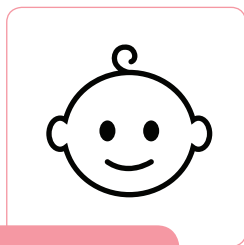
een verjaardag

verhuizen

een begrafenis

een geboorte

een droom

een uitstap

les
5

Wat ga je doen?

Je leest woorden met x, q.

Je gebruikt je stem om de tekst boeiender te maken (tip 9).

Je past dat toe op de tekst *Mislukt liefdesgedicht*.

Aan de slag

1

Hoe zou jij de zinnen laten klinken?

Kruis aan of schrijf op.

- a Ik ben geen groot dichter, maar een kleine knoeier, een extreem kleine knoeier.
Die met de quotes en woorden van anderen strooit en nooit zelf durft te experimenteren.

blij   boos   grappig   _____

- b De deur gaat open ... en daar staat ze, ze lijkt wel een mannequin!
Zo ongelofelijk mooi, dat ik ervan begin te stotteren.

blij   boos   grappig   _____

- c Wat als ik Alexandra eens rozen geef? Of een aquarium vol roze guppy's?
Of een turquoise ring? Zou ze dan voor mij vallen?

blij   boos   grappig   _____

Lees om de beurt de zinnen vloeiend voor.

2

Lees de tekst *Mislukt liefdesgedicht*.

Kies daarna een stukje uit de tekst.

Lees dat vloeiend voor aan je buur.

Gebruik je stem om de tekst boeiender te maken.

68, tip 9

3

Lees met de zandloper de woorden goed en vlot.

Zet een streep tot waar je komt.

recordgetal	expert	reconstructie	feedback
failliet	analyse	luxueus	bekentenis
quiche	vegetariër	gezelligheidsdier	commandopost
voicemail	combineren	champignon	expositie
bloedserieus	premier	hyacinten	autoreparatie
hysterisch	mannequin	jackpot	ordinair
vliegtuigbemanning	Aziaten	superieur	embryo
squashbaan	autobiografisch	zolderetage	reservekeeper
airbag	suggereren	boxershort	sleeën
ondoorgroendelijk	deadline	vanille	quasi

Oefen de rijtjes nog een keer.

Lees dan weer goed en vlot met de zandloper.

Zet een streep tot waar je nu komt.

Heb je nog tijd? Oefen dan in Vloeiend & vlot. 50-53

8 Leg nadruk op belangrijke woorden.

Laat bij het hardop lezen horen welke woorden belangrijk zijn.

Leg nadruk op die woorden.

Dan begrijpt de luisteraar de tekst het beste.

Krokodillen leven in warme streken en altijd in de buurt van water.

9 Gebruik je stem om de tekst boeiender te maken.

Een mop lees je anders voor dan een verhaal of een weettekst.

Maak een spannende tekst met je stem écht spannend.

Praat zachter of juist **harder**, l a n g z a m e r of juist sneller.

*Otto sloop voorzichtig naar de waterput.
Hij keek om zich heen. Was hij gezien?*

Wat ga je doen?

Je gebruikt je stem om de tekst boeiender te maken (tip 9).

Je past dat toe op de tekst *Alle Dagen Hartstikke Druk*.

plus

Aan de slag

1

Lees de eerste zin uit het boek *Alle Dagen Hartstikke Druk*.

Wat weet je al na de eerste zin?

Kruis aan.

- Je weet dat het gaat om iemand die steeds bijzondere dingen doet.
- Je weet dat de tekst (en het boek) is geschreven als een 'ik-verhaal'.
- Je weet dat *Alle Dagen Hartstikke Druk* een boek uit een serie is.
- Je weet dat dit een fragment van een informatieve tekst is.

2

Lees de tekst.

Indy, zo heet ik.

Mijn moeder heeft me zo genoemd, omdat ze vroeger verliefd was op Indiana Jones. Dat is een filmheld. Ze zegt dat hij heel dapper is en aan de lopende band vrouwen redt, van slangen, ratten, boeven en ander ongedierte.

Ik ben bang van slangen, behalve als ze achter glas zitten. Ik hou meer van indianen. Daarom zeg ik tegen iedereen dat Indy van indiaan komt.

Indianen geven elkaar namen die bij de natuur en hun karakter passen. Bijvoorbeeld Adelaarsoog als iemand heel goede ogen heeft, of Kleine Zonneschijn als iemand altijd vrolijk is. Op internet heb ik allerlei namen opgezocht, om te zien of er eentje bij mij past. Zoete Gomboom. Dauwdruppel. Voetstap In Het Zand. Vlugger Dan Wind. Oude Coyoteman. Witte Buffelvrouw. Vier Jurken.

Soms verandert je naam nog als je ouder wordt. Zo werd er in 1831 een jongen geboren die de naam Springende Das kreeg. Hij kwam uit een familie van opperhoofden en werd een van de belangrijkste indianen uit de geschiedenis. Op zijn veertiende moest hij al op oorlogspad. Hij was een goede jager en krijger en werd voortaan Zittende Stier genoemd. Op de plaatjes in de boeken ziet hij er gewichtig en dapper uit. En stil dat hij zit! Net een uit de rotsen gehakt standbeeld.

Ik kan helemaal niet stilzitten. Daarom heb ik besloten mezelf Springende Stier te noemen.

Ik geloof niet dat ik ooit een Zittende Das word.

Zouden er nog meer indianen in Nederland wonen? Of ben ik de enige?

Hoe het gekomen is dat ik besta:

Indiana Jones woonde ver weg, ergens in Amerika. Dat is lastig als je verkering wilt vragen.

Mijn vader woonde wel vlakbij: in dezelfde straat als mijn moeder.

Mirjam Mous, *Alle Dagen Hartstikke Druk*, Van Holkema en Warendorf, 2018

In de grijze zinnen vertelt Indy iets over zichzelf.

Kruis aan.

- Indy is meestal kalm, ijverig.
 druk, beweeglijk.
 rustig, stil.

Probeer daarvan iets te laten horen als je de grijze zinnen leest.

Lees om de beurt de grijze zinnen vloeiend voor.

Lees nu de hele tekst met je buur.

Lees om de beurt een stukje aan elkaar voor.

Gebruik je stem om de tekst boeiender te maken.

68, tip 9

Ik begrijp & ik vind

3

Indy vertelt hoe hij aan zijn naam gekomen is.

Welke zin klopt? Kruis aan.

- Indy is eigenlijk niet zijn echte naam, het is een indianennaam.
 Indy is genoemd naar zijn vader, die *Indiana Jones* heet.
 Hij heet Indy, omdat Indy in indianentaal *Springende Stier* betekent.
 Zijn moeder gaf hem die naam, omdat ze verliefd was op filmster *Indiana Jones*.
 Eerst had Indy een andere naam, maar toen hij ouder werd, kreeg hij deze naam.

De moeder van Indy kreeg geen verkering met Indiana Jones.

Welke reden wordt daarvoor in de tekst genoemd?

Zet een streep onder die twee zinnen.

4

Indiana Jones redt de hele tijd, dus aan de lopende band, vrouwen.

Ken jij ook een superheld of een stripfiguur die aan de lopende band bijzondere dingen doet?

Vertel het aan je buur of schrijf op.

Heb je nog tijd? Lees dan in je boek.

M6

Wat kan ik met mijn stem duidelijk maken?

68

8 Leg nadruk op belangrijke woorden.

Laat bij het hardop lezen horen welke woorden belangrijk zijn.

Leg nadruk op die woorden.

Dan begrijpt de luisteraar de tekst het beste.

Krokodillen leven in warme streken en altijd in de buurt van water.

9 Gebruik je stem om de tekst boeiender te maken.

Een mop lees je anders voor dan een verhaal of een weettekst.

Maak een spannende tekst met je stem écht spannend.

Praat zachter of juist **harder**, l a n g z a m e r of juist sneller.

Otto sloop voorzichtig naar de waterput.

Hij keek om zich heen. Was hij gezien?

Wat ga je doen?

Je leert hoe de stukjes -loos en -vol de betekenis van een woord veranderen.

Op verkenning

1

Luister naar het verhaal.

Plots horen ze een geluid.

'De turnleraar!', roept Kaat verschrikt. 'Wat nu?'

'Snel, hierheen!', zegt Vadim.

Hij duwt haar het **berghok** naast de turnzaal in.

Dat staat **stampvol** **turntoestellen**.

Samen duiken ze onder een **bok**.

Ook de anderen verstoppen zich.

Alina duikt achter de **Zweedse banken**,

Storm legt een **turnmat** over zich heen en

Tao verbergt zich **geruisloos** achter een gordijn.

'Dit is vies', fluistert hij.

'Ssst, Tao', zegt Storm **begripvol**. 'Straks hoort hij ons.'

'Ik ben bang', jammert Kaat **radeloos**.

Vadim legt snel zijn hand over haar mond.

Het wordt muisstil in het berghok.

Hulpeloos wachten de vrienden af.

De voetstappen komen snel dichterbij.

De turnleraar neemt de koffer vast en schuift hem het berghok in.

'Die kist was toch dicht ...' mompelt hij.

Met een klik horen ze hoe hij de kist weer op slot doet.

Hij loopt naar buiten, sluit de deur en ... draait de sleutel om.

De deur is op slot!

Ze zitten vast!

'Wat doen we nu? Heeft iemand een idee?', vraagt Tao **hoopvol**.

Alina probeert de deur open te krijgen.

Maar die zit **muurvast**.

'Het is **zinloos**', zucht Storm. 'We raken hier nooit meer uit.'

Alina wijst naar een piepklein raampje bovenaan de deur.

Het staat op een **kier**.

'Geef me een **zetje**, Vadim, dan pas ik er net door en kan ik jullie bevrijden.'

Vadim plaatst zijn handen in elkaar.

Alina plaatst haar voet in Vadims handen en hij geeft haar een zetje.

Ze grijpt het raampje vast en trekt zich lenig op.

Succesvol wurmt ze zich door de kleine opening. Gelukt!

'Ik haal hulp!', fluistert ze voor ze verdwijnt.

2

Hoe voelen de vrienden zich?

Kruis aan.

'Wat doen we nu? Heeft iemand een idee?', vraagt Tao **hoopvol**.

- Tao heeft hoop dat zijn vrienden een idee hebben.
- Tao denkt niet dat zijn vrienden een idee hebben.

Alina probeert de deur open te krijgen.
Maar die zit muurvast.

'Het is **zinloos**,' zucht Storm. 'We raken hier nooit meer uit.'

- Storm denkt dat het zin heeft om te proberen de deur te openen.
- Storm denkt dat het geen zin heeft om te proberen de deur te openen.

3

Kaat en Vadim duiken onder een bok.

Welke afbeelding past daarbij? Kruis aan.

Uitleg

Om de **betekenis** van een woord te vinden, kun je verschillende strategieën gebruiken.

Staat er **-vol** achter een woord?
Dan is er 'heel veel' van dat woord.
Als je hoopvol bent, heb je veel hoop.

Staat er **-loos** achter een woord?
Dan is het 'zonder' dat woord.
Als iets zinloos is, dan heeft het geen zin.

Soms zien woorden er hetzelfde uit en klinken ze hetzelfde,
maar hebben ze een verschillende betekenis.

Voorbeelden

Vadim kijkt naar Alina met een radeloze **blik**.

→ Vadim kijkt naar Alina.

Vadim ruimt de rommel op met een **blik**.

→ Vadim gebruik stoffer en blik om op te ruimen.

Vadims mama koopt ananas in **blik**.

→ De ananas zit in een conservenblik.

Aan de slag

4

Lees het verhaal opnieuw.

Verbind dan elk woord met de juiste betekenis.

een zetje •	• een klein beetje open
muurvast •	• zich ergens met moeite doorheen wringen
op een kiertje •	• heel vast en stevig
zich ergens door wurmen •	• een duwtje

5

Alina schrijft in haar dagboek wat er in de turnzaal gebeurd is.

Schrijf de woorden **in kleur** korter. Gebruik een woord op -vol of -loos.

Plots hoorden we de turnleraar.

We verstopten ons **zonder geluid te maken** (1).

Tao vond het gordijn vies, maar Storm zei **met heel veel begrip** (2) dat hij moest zwijgen.

We konden enkel **zonder hulp** (3) afwachten.

Gelukkig ging de turnleraar snel weg.

Maar hij deed de deur op slot!

Tao vroeg **met heel veel hoop** (4) of iemand een idee had.

Storm dacht **dat het geen zin had** (5).

Toen zag ik een raampje.

Ik kon me er **met heel veel succes** (6) door wurmen!

1 _____

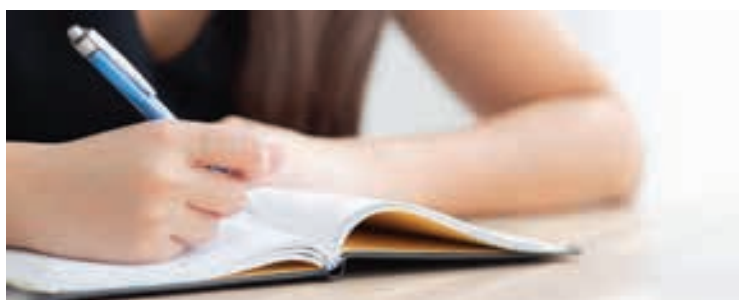
2 _____

3 _____

4 _____

5 Storm dacht dat het _____ was.

6 _____

6

Het woord in kleur heeft meerdere betekenissen.

Wat betekent het in deze zin? Kruis aan.

In **het slot** woonde een oude koning.

- een kasteel
- iets waarmee je dingen vastmaakt

Morgen **vier** ik mijn verjaardag.

- een getal
- een feest houden

De doos is erg **licht**. Ik kan ze zo optillen.

- niet donker
- niet zwaar

'Jonas, haal eens **een kam** door je haren!', zei mama.

- ding om je haren netjes te maken
- stuk op de kop van een kip

7

Kies een van de woorden hieronder.

Gebruik het woord in een zin.

Je klasgenoot zegt welke betekenis je gekozen hebt.

bank: iets om op te zitten

bank: een plaats waar je geld kunt afhalen en sparen

arm: een lichaamsdeel
arm: niet rijk

vorst: de koning
vorst: vrieskou

pad: een dier
pad: een weggetje

Terugkijken

8

Wat vond je moeilijk aan deze les?

Kruis aan.

- De betekenis van woorden in de tekst vinden.
- Woorden op -vol gebruiken.
- Woorden op -loos gebruiken.
- Uitleggen dat een woord meer dan een betekenis kan hebben.

9

Ga naar *Mijn woordenblad!*

Schrijf twee woorden of uitdrukkingen in de derde kolom die jij mooi, leuk, grappig, moeilijk ... vindt. Maak er een tekening bij of leg ze uit met een zin. Doe dat in de middelste kolom.

Wat ga je doen?

Je ontdekt hoe je de persoonsvorm in een zin kunt vinden.

Je past de persoonsvorm aan als het onderwerp en de tijd veranderen.

Op verkenning

1

Lees het gedicht.

Het gedicht is in de je-vorm geschreven.

Je bent uien aan het snijden
 of je hebt alweer verloren
 je bent je beste vriendje kwijt
 of zomaar
 je tranen hou je niet meer tegen
 net zo min als regen
 je hebt ineens een bui

*Jan 't Lam***Herschrijf het gedicht in een andere persoon: hij, wij, jullie ...**

Doe dat op een apart blad.

Onderstreep de persoonsvormen in je gedicht.

Wat valt op?

2

Lees de mopjes.

Twee vlooiën komen uit een bar.
 Zegt de ene vlo: 'Gaan we te voet? Of nemen we de hond?'

Twee vlooiën kwamen uit een bar.
 Zei de ene vlo: 'Gaan we te voet? Of nemen we de hond?'

Wat is in beide mopjes hetzelfde? Wat is anders?

Verander nu zelf de tijd in het volgende mopje.

Doe dat op een apart blad.

Vis Duppie zwemt samen met vis Guppie in een kom.
 Guppie kijkt naar buiten.
 'Zie je dat?' zegt Duppie.
 'Het regent dat het giet!'
 'Fijn hé, dat we binnen zitten', zegt Guppie.

3

Je mag een interview afnemen met een dokter, verpleegster, tuinman, kapper ...

- Kies wie je wilt interviewen.
- Bedenk vier ja-nee vragen.
Noteer die op een apart blad.
- Onderstreep de persoonsvorm in elke vraag.
Waar staat die?

Uitleg

Soms staan er in een zin meerdere werkwoorden.
Niet alle werkwoorden in een zin zijn een persoonsvorm.

De **persoonsvorm** kun je op drie manieren vinden.

- De persoonsvorm staat vooraan in een ja-nee vraag.
- De persoonsvorm verandert als het onderwerp verandert van één in meer of omgekeerd.
- De persoonsvorm verandert als je de zin in een andere tijd zet.

Aisha **komt** bij
me spelen.

Komt Aisha bij
je spelen?

Ik **ben** blij.

Wij **zijn** blij.

Vandaag **heb**
ik geluk.

Gisteren **had**
ik geluk.

Aan de slag

4

Lees de spelregels en speel het dobbelspel.

- 1 Neem een kaart van de stapel. Daarop staat een tekst.
- 2 Gooi met de dobbelsteen.

Gooi je 1 of 2?

Zet de tekst om van één persoon (ik, jij, hij) naar meerdere personen (wij, jullie, zij) of omgekeerd.

Noteer telkens de persoonsvorm en het onderwerp.

Gooi je 3 of 4?

Zet de zinnen om in ja-nee vragen. Waar staat de persoonsvorm?

Noteer telkens de persoonsvorm en het onderwerp.

Gooi je 5 of 6?

Verander de tijd van de zinnen, maar zorg ervoor dat het verhaal nog klopt.

Noteer telkens de persoonsvorm en het onderwerp.

- 3 Leg de kaart terug onderaan de stapel.
- 4 Neem een nieuwe kaart en gooi opnieuw met de dobbelsteen.

Situatie 1: cijfer _____

Situatie 2: cijfer _____

Situatie 3: cijfer _____

Situatie 4: cijfer _____

Situatie 5: cijfer _____

Terugkijken

5

Wat heb je geleerd?

Welke manier vind jij de makkelijkste om de persoonsvorm te vinden?

Wat gebeurt er met de persoonsvorm als de tijd verandert?

Wat gebeurt er met het onderwerp als de tijd verandert?

Wat ga je doen?

Bij het lezen denk je goed na over wat je al weet over het onderwerp.

Je schenkt aandacht aan de leesleutels voor het lezen, tijdens het lezen en na het lezen.

Op verkenning

1

Verken de tekst. Bekijk de titel, de afbeeldingen ...

- Waarover zou de tekst gaan? Waarom denk je dat?
- Wat weet je daar al over?

Lees de tekst.

Braille

Wat doe je als je van boeken houdt, maar niet of bijna niet kunt zien?

Je kunt je laten voorlezen. Of kiezen voor een luisterboek.

Maar je kunt ook braille leren.

Braille is een alfabet voor blinden. Het draagt de naam van zijn uitvinder, Louis Braille. Die leefde van 1809 tot 1852. Louis werd blind toen hij drie jaar was. In 1829 ontwikkelde hij een methode om blinde mensen te laten lezen en schrijven.

Braille bestaat uit bobbeltjes op papier. Die bobbeltjes kun je voelen. Je 'leest' ze met je vingertoppen. Elke letter bestaat uit een aantal bobbeltjes. Ze staan in groepjes bij elkaar. Net als de ogen van de zes op een dobbelsteen.

Je kunt ook werken met de computer, als je blind of slechtziend bent. Bijvoorbeeld met een brailleleesregel. Dat is een toestel met plastic pinnetjes. Die kunnen omhoog en omlaag. Je sluit de leesregel aan op de computer. Een programma op de computer zorgt ervoor dat de goede pinnetjes omhoog gaan. Zo voel je de tekst die op het scherm verschijnt. Er zijn zelfs printers voor braille.

Beantwoord de vragen.

- Wat is braille? Kleur het antwoord in de tekst.
- Hoe werkt braille? Leg dat in je eigen woorden uit aan je buur.
- Hoe kan iemand die blind of slechtziend is, lezen wat op een computerscherm staat?

Uitleg

Wanneer ik een tekst goed wil begrijpen, doe ik het volgende:

- 1 **Voor het lezen** probeer ik te voorspellen waarover de tekst gaat.
- 2 **Tijdens het lezen** let ik op sleutelwoorden, leg ik verbanden en stel ik mezelf vragen.
- 3 **Na het lezen** controleer ik of ik de tekst begrepen heb.

Ik gebruik daarbij de **Studio leeswijzer!**

Aan de slag

2

Lees de tekst.

Als je een woord niet begrijpt, gebruik je de woordwijzer.

Woordwijzer

Tweelingen

Er zijn twee soorten tweelingen. Sommige tweelingen lijken op elkaar als gewone broers en zussen. Dat zijn twee-eiige tweelingen. In de buik van de moeder groeien twee aparte eitjes elk tot een baby. Dat kunnen twee jongens of twee meisjes zijn. Maar een tweeling kan ook bestaan uit een jongen en een meisje.

- * Andere tweelingen lijken op elkaar als twee druppels water. Dat zijn eeneiige tweelingen. Dan splitst één eitje zich in de buik in twee delen. Elk deel groeit uit tot een baby. Eeneiige tweelingen zijn altijd twee jongens of twee meisjes.
- ** Lange tijd waren tweelingen een groot mysterie. De oude Grieken geloofden zelfs dat de ene helft van een tweeling onsterfelijk was. Nu weten we veel meer. Maar we weten nog lang niet alles. Daarom wordt onderzoek gedaan naar tweelingen. Dat gebeurt op de universiteit. Daar onderzoeken ze of tweelingen dezelfde hobby's kiezen. En of ze verliefd worden op dezelfde mensen. Hoe onderzoeken ze dat?
Ze laten de tweelingen allerlei testen doen. En ze vragen de tweelingen om lijsten met vragen in te vullen.

Eeneiige tweelingen blijken heel erg op elkaar te lijken. Ze lijken niet alleen uiterlijk op elkaar. Ze leren ook in hetzelfde tempo nieuwe dingen. En vaak halen ze op school dezelfde cijfers. Ze lijken veel meer op elkaar dan twee-eiige tweelingen. Toch zijn er ook dingen anders. Ook bij eeneiige tweelingen is de een soms heel rustig, terwijl de ander veel drukker is.

3

Beantwoord de vragen.

a Op welke foto zie je een twee-eiige tweeling? Kruis aan.

b In de tekst staat bij *: Andere tweelingen lijken op elkaar als twee druppels water.

- Over welke tweelingen gaat het hier? _____

- Wat wordt met die uitdrukking bedoeld? _____

c In de tekst staat bij **: Lange tijd waren tweelingen een groot mysterie.

Wat betekent het woord **mysterie**? Kruis aan.

een raadsel, iets wat niet te begrijpen is

een ontdekking

d Waar of niet waar? Kruis aan.

	Waar	Niet waar
Een eeneiige tweeling bestaat altijd uit twee jongens of twee meisjes.		
Twee-eiige tweelingen lijken meer op elkaar dan eeneiige tweelingen.		
Een twee-eiige tweeling bestaat altijd uit twee jongens of twee meisjes.		
Een twee-eiige tweeling groeit uit twee eitjes.		
Eén helft van een tweeling is onsterfelijk.		

e Hoe doet de universiteit onderzoek naar tweelingen?

_____

_____

f Zoek drie verwijswaarden in de tekst. Noteer naar wie/wat ze verwijzen.

Verwijswoord	Verwijst naar ...

4

Twee meisjes vertellen de tekst na.

Wie doet het goed? Kruis aan.

Er zijn eeneiige en twee-eiige tweelingen. Veel tweelingen studeren op de universiteit. Twee-eiige tweelingen lijken meer op elkaar dan eeneiige tweelingen.

Er zijn eeneiige en twee-eiige tweelingen. Op de universiteit wordt onderzoek gedaan naar tweelingen. Eeneiige tweelingen lijken meer op elkaar dan twee-eiige tweelingen.

Denise

Manon

5

Vertel de tekst in je eigen woorden na.

Terugkijken

6

Bekijk de leesleutels voor non-fictie in je Studio leeswijzer.

Begrijp je bepaalde onderdelen nog niet?

Vraag aan je juf of meester of aan een klasgenoot om het nog eens uit te leggen.

Extra opdracht

Zoek een interessante tekst via www.jeugdbieb.nl.

- a Lees de tekst met je buur.
- b Verzin drie vragen bij de inhoud van de tekst voor elkaar.
- c Beantwoord de vragen van je buur.
- d Bespreek de antwoorden.

Aandacht voor woorden

Mijn woordenblad!

muurvast

zinloos

op een kier staan
(de kier)

iemand een zetje geven
(het zetje)

succesvol

stampvol

de Zweedse bank

radeloos

=

zin

< >

**Mijn mooie, leuke,
grappige, moeilijke ...
woorden**

dialogoog

raadsel

rijmen

Voor het lezen

Ik **lees** deze tekst:

- om meer te weten te komen over ...

Ik **verken** de tekst en kijk naar:

- de titel, de afbeeldingen
- de kopjes
- de eerste zinnen
- de opvallende woorden

Ik **voorspel**: waarover gaat deze tekst?

Ik denk na:

- wat weet ik daar al over?
- wat wil ik te weten komen?

Tijdens het lezen

Ik **stel** mezelf **vragen**:

- over de inhoud: wat? waarom? hoe? wanneer? ...
- over de betekenis van zinnen en woorden

Ik **let** op:

- de sleutelwoorden
- de belangrijke zinnen

Ik **leg** een **verband** en let op:

- verbindingswoorden zoals maar, want, toch dus, daarom, omdat ...
- verwijswwoorden zoals ik, hij, ze, haar, jullie, dat, deze ...

Als ik een woord niet begrijp, gebruik ik mijn **woordwijzer**.

Na het lezen

Ik **kijk** terug:

- klopt mijn voorspelling?
- kan ik de **hoofdgedachte** bepalen?
- kan ik de tekst **kort navertellen**?
- wat weet ik nu meer over ...?
- wat wil ik nog weten over ...?

Voor het lezen

Ik **lees** deze tekst:

- om een verhaal te beleven

Ik **verken** de tekst en kijk naar:

- de titel
- de afbeeldingen, de omslag
- de eerste zinnen

Ik **voorspel**: wat zal in deze tekst gebeuren?

Tijdens het lezen

Ik **stel** mezelf **vragen**:

- wat gebeurt er: waar? wanneer? hoe? ...
- wat zie ik in mijn hoofd bij wat er gebeurt?
- welke personages spelen in het verhaal?
- hoe voel ik mij tijdens het lezen?

Als ik een woord niet begrijp,
gebruik ik mijn **woordwijzer**.

Na het lezen

Ik **kijk** terug:

- heb ik de tekst met plezier gelezen? waarom (niet)?
- wat vind ik in de tekst: spannend, grappig, moeilijk, droevig ...?
- welk personage zou ik willen zijn of net niet?
- wat vind ik van de titel?
- voor wie is deze tekst een leestip?

Ik begrijp een woord niet. Wat kan ik doen?

- Ik lees een stukje tekst **voor of na het woord** opnieuw.
- Ik kijk of er een **afbeelding** bij de tekst staat.
- Ik kijk goed naar het **woord**.
Ken ik al delen van het woord?
- Ik **vraag** het aan iemand of **zoek** het woord **op**.

Ik kijk of de gevonden betekenis klopt in de zin.

Leeslogboek

Kleur de ster als je het boek uitgelezen hebt.

1 Deze boeken en teksten heb ik gelezen:

boek/tekst:	datum	
	start	stop
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

2 Van deze schrijver zou ik meer willen lezen:

_____

Over dit onderwerp zou ik meer willen lezen:

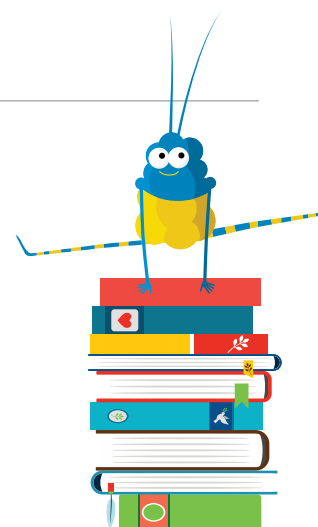
_____

3 Schrijf een boekentip voor een klasgenoot op.

Titel: _____ Schrijver: _____

Wat geldt voor dit boek? Kruis aan.

- fantasie
- hier kun je iets van leren
- gaat over andere landen
- verhaal
- gaat over iets in de geschiedenis
- informatief
- grappig
- griezelig

Zijn er nog andere redenen waarom je klasgenoot het boek moet lezen?

_____

1. Als straf op reis

HELP, IK BEN ONTVOERD!

Ricardo houdt het vel papier voor de autoruit. Niemand kijkt, niemand stopt. De auto's zoeven langs in wolken van stof en de politieagent die voorbij rijdt, zwaait vrolijk. Hij kent Ricardo. Hij weet dat hij in de auto van zijn moeder zit.

Met een zucht laat Ricardo het vel papier zakken. Het werkt niet. Hij moet mee, naar De Meermin en zijn tante Jane. Voor een week.

'Mee op een groot schip: supercool!' zei Danny, zijn beste vriend. 'Dat is een avontuur, man!'

Maar Ricardo vindt het niet zo cool. Het is geen avontuur, maar een straf.

'Aan boord luister je naar tanta Jane.' Ricardo's moeder zit achter het stuur. Ze praat tegen hem zonder om te kijken. 'Ik zou me doodschamen als de kapitein je uit zee moet vissen, omdat je overboord valt.'

'Natuurlijk val ik niet overboord,' mompelt Ricardo. 'Ik ben toch niet achterlijk.'

Sinds zijn vader weg is, gaat het voortdurend zo. Voor de echtscheiding waren het mama en tata die altijd ruzie hadden. Nu tata niet meer bij hen woont, zijn het mama en Ricardo. Hij weet niet hoe het komt. Het gaat gewoon vanzelf. Mama is streng en doet of Ricardo nog maar een kleuter is. Ricardo zit vol kwaai kriebels.

Het is net als jeuk, maar het gaat niet weg als je krabt. Het gaat pas weg als je keihard schreeuwt. Of met de deuren smijt. Of een bal tegen de muur schopt. Maar als hij dat doet, begint zijn moeder ook te schreeuwen en wordt de ruzie alleen maar erger.

Daarom gaat hij nu een week weg.

'Om af te koelen,' zegt mama. 'En tanta Jane is ontzettend streng, dus je doet altijd wat ze zegt.'

'Ja-haa,' zegt Ricardo. 'Zijn we er al bijna?'

Zijn moeder zucht. 'Dat vroeg je een minuutje geleden ook al!'

'Rij dan ook niet zo traag,' mompelt Ricardo, zo zacht dat ze het niet verstaat.

Tanta Jane heeft een bungalow in Willemstad op Curaçao, maar daar is ze bijna nooit. Ze vaart mee met De Meermin

langs alle eilanden. Aan boord maakt ze de kamers schoon. En neust ze in de bagage van de gasten, want tanta wil altijd alles weten.

'Als tanta weer voor detective gaat spelen,' zegt Ricardo, 'moet ik dan óók doen wat ze zegt?'

'Zeker niet!' Nu draait zijn moeder zich wél naar hem toe. 'Geen gasten beloeren! Wat denk je wel!'

'Jij zei: *altijd!* Doe altijd wat tanta Jane zegt.'

'Zeur niet, Ricardo.'

Zijn moeder tikt met haar vingers op het stuur. Nu oppassen, bijna ruzie, betekent dat.

Ricardo houdt zijn mond – tot ze bij de haven van Curaçao komen ...

'Wauw!' schreeuwt hij. 'Is dát De Meermin?'

Aan de kade ligt een cruiseschip. Een cruiseschip zo hoog als een toren en zo lang als een straat. Het lijkt of het veel te groot is om te varen. Maar toch is het een echt schip. Het heeft een trotse boeg en een hoge, gele schoorsteen. En meer patrijspooten dan Ricardo kan tellen.

Ricardo lacht. Een week met tanta Jane op De Meermin is een straf, maar het is óók een avontuur!

Zodra de auto stilstaat, springt hij eruit. Zijn tanta staat op hem te wachten.

'Ha, daar is mijn grote neef! Jongen, jij bent langer dan ik!' Ze geeft Ricardo twee natte kussen. Hij voelt zich meteen een stuk kleiner. Natte kussen zijn voor kleuters.

'Niet zo boos kijken,' zegt zijn moeder. 'Tanta, u weet wat ik over hem verteld heb, hè?'

'Ja, lieverd,' zegt tanta Jane. 'Ik zal erop letten dat hij zich goed gedraagt. En anders voert de kapitein hem aan de haaien.' Ze schaterlacht. 'Wij gaan het goed met elkaar vinden, hoor. Kom je mee, Ricardo? We hebben nog veel te doen. Ik heb gehoord dat we een heel speciale gast aan boord krijgen. Een beroemdheid! Zijn hut moet tiptop in orde zijn!'

Ze pakt Ricardo's rugzak en dribbelt naar de loopbrug. Ricardo loopt opgelucht achter haar aan. Nu hoeft hij mama geen afscheidskus te geven. Er is geen tijd, ook niet voor een laatste 'Denk erom!'

Ricardo vindt het wel goed zo.

2. Een gouden bed

'Dit is ze: onze peperdure vijfsterrenkamer!' Tanta Jane steekt haar pasje in het slot van de deur. Voor ze de deur opendoet, steekt ze waarschuwend haar vinger op. 'Denk erom. Alleen ergens aankomen als ik zeg dat het mag. Verder: overal afblijven!'

'Ja, ja,' zegt Ricardo, en als ze streng kijkt: 'Ja, tanta.'

Tanta Jane rijdt haar kar naar binnen. Er staan emmers, borstels en flessen schoonmaakmiddel op.

Ricardo volgt haar en kijkt om zich heen. Zijn mond valt open. Zo reis je niet in een bus. Zelfs niet in een vliegtuig. Zo reis je alleen op een cruiseschip!

In de hut is alles van goud, fluweel, marmer of kristal. Tafels en stoelen hebben gouden poten. De bank is bekleed met rood fluweel. Aan de lamp hangen pegels van kristal, zo lang als een wijsvinger.

Wie hier logeert, is stinkend rijk en waarschijnlijk ook wereldberoemd.

'Wie is het?' vraagt Ricardo. 'Een rapper? Een voetballer? Een president?'

'Ik weet het niet. Niemand mag het weten,' antwoordt tanta.

'Onze gast reist incognito. En nee, Ricardo, niet zo kijken. Ik ga niet speuren. Als ik dat doe, raak ik mijn werk kwijt. De kapitein heeft me gewaarschuwd. Dus ...' Ze stopt Ricardo een stofdoek toe. 'Niet vragen, maar afstoffen!'

Ricardo stoft de glanzende tafels en stoelen af. Tanta stofzuigt het tapijt en maakt de badkuip schoon. Dan pakt ze een bundel gestreepte stof van haar kar.

'Help me eens die hangmat op te hangen.'

'Hangmat, huh?' Ricardo wijst naar de slaapkamer. Daar staat een bed met een spreij van rood fluweel. Het houtwerk is versierd met gouden engeltjes en krullen. 'Er staat hier een bed van goud en dan wil die gast in een *hangmat* slapen?'

'Ja, sommige sterren zijn nu eenmaal een beetje gaga,' zegt tanta. 'Dat krijg je van beroemd zijn. Overal waar ze naartoe gaan, worden ze herkend. Dan moeten ze handtekeningen uitdelen en met mensen op de foto. En altijd maar aardig blijven. Daar wordt iedereen kregelig van.'

Ik word ook kregelig als ik de hele tijd aardig moet zijn, denkt Ricardo. Maar hij is niet beroemd en dan mag dat blijkbaar niet.

Tanta kijkt op haar horloge. 'O, help! Over een kwartier komen de gasten aan boord. Dan moeten we hier weg zijn. Niemand mag onze geheime gast zien, ook wij niet. Opschieten, Ricardo. We moeten de schilderijen nog ophangen.'

Ze tilt een stapel lijsten van haar kar. In elke lijst zit een schilderij. Een schilderij van een baai met hoge rotsen, telkens dezelfde baai. Ricardo bekijkt de schilderijen. De baai komt hem bekend voor. Net of hij er al eens is geweest, maar hij weet niet wanneer of met wie.

'Allemaal dezelfde schilderijen? Waarom? Vindt hij het uitzicht uit zijn patrijspoort niet mooi of zo? Maar we varen langs allemaal mooie eilanden!'

'Ik weet niet waarom hij het zo wil,' antwoordt tanta. 'Maar de klant is koning. Dus geen vragen stellen. Hier, hang deze maar

boven het bed, en deze bij de hangmat. Zo, klaar! O, nee, dat vergeet ik bijna!

Tanta haalt een cijferslot uit de zak van haar schort. Dat hangt ze aan de kledingkast.

'Waar is dat voor?' vraagt Ricardo. 'Is hij bezorgd dat iemand tussen zijn kleren gaat snuffelen?'

'Ja, het is wel wonderlijk,' geeft tanta toe. 'Je zou zeggen dat hij iets te verbergen heeft ... Meer dan alleen wie hij is ...'

Ze krabt zich achter haar oor. Ricardo ziet haar ogen speurend door de kamer zwerven. Maar dan schudt ze haar hoofd. 'Nee, ik wil het niet weten! Vooruit, Ricardo, we gaan. De gasten komen zo aan boord. We moeten ze begroeten.'

Ze duwt haar kar de kamer uit en daarna Ricardo.

Voor ze de deur weer dichtdoet, gluurt hij nog één keer naar binnen. De hangmat wiegt heen en weer voor het schilderij. Alsof er al iemand in ligt die droomt van een verborgen baai. Tanta heeft beloofd dat ze niet gaat uitzoeken wie die geheime gast is, denkt Ricardo. Maar ik heb niets beloofd ...

Studio spelling —

Kom je deze tekens tegen?

Doe dan dit.

Werk samen met je buur.

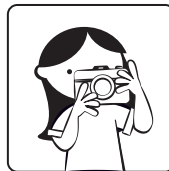
Lees de tip.

hoorwoorden

regelwoorden

onthoudwoorden

werkwoordspelling

les
1

Wat ga je doen?

Je schrijft werkwoorden met v en z in de tegenwoordige tijd.

Op verkenning

1

Vul de strip in.

Kies uit: **blijf – durft – durf.**

Uitleg

Werkwoorden: let op de ik-vorm en de hij/jij-vorm bij persoonsvormen van werkwoorden met v en z.

Neem kaart WW1 en het stappenplan werkwoorden er nog eens bij.

Aan de slag

2

Welke vormen van hetzelfde werkwoord horen bij elkaar?

Geef de wolken die samen horen dezelfde kleur.

Clouds containing the following phrases:

- blijven
- Ik lees.
- reizen
- Patrick leest.
- durven
- Ik blijf.
- Mama blijft.
- proeven
- Blijf jij?
- Ik durf.
- Jij durft.
- lezen
- Ik reis.
- Proef ik?

3

Schrijf deze groepjes woorden in de juiste kolom.

leven - ik leef / reizen - ik reis / lezen - ik lees / blazen - ik blaas / graven - ik graaf /
kiezen - ik kies / durven - ik durf / schrijven - ik schrijf / wijzen - ik wijs / beloven - ik beloof

werkwoorden met v	werkwoorden met z
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

4

Schrijf van deze werkwoorden de infinitief op.

ik durf	durven	ik proef	_____
ik geef	_____	hij blijft	_____
zij leest	_____	ik reis	_____

5

Vul de juiste persoonsvorm in.

Let op: 'ij' schrijf je als 'i' en 'j' in twee vakjes.

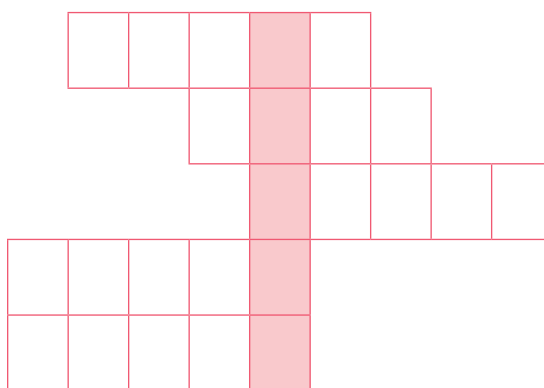
lezen → hij

durven → ik

reizen → hij

blijven → ik

leven → hij

Welk werkwoord lees je van boven naar beneden?

De knaap _____!

Terughijken

6

Dictee

Luister goed naar de zinnen. Schrijf ze op een blaadje.

les
2

Wat ga je doen?

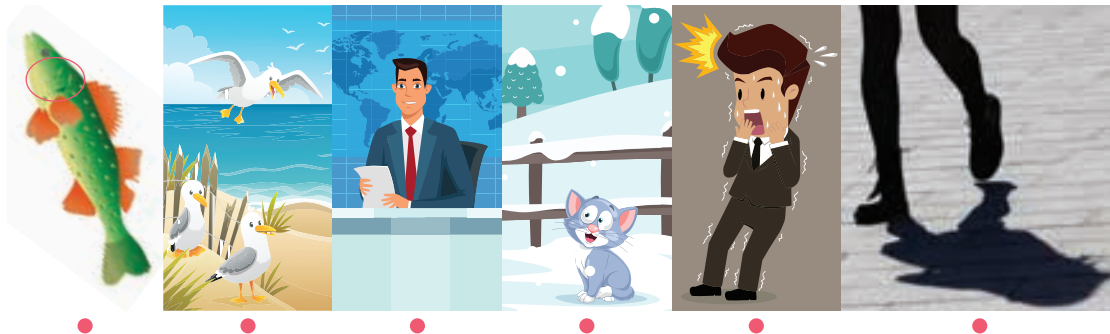
Je schrijft hoorwoorden met **eeuw**, **ieuw** en **uw**.

Op verkenning

1

Verbind elke afbeelding met het juiste woord.

zenuwachtig

sneeuwen

kieuwen

nieuws

schaduw

meeuwen

Uitleg

Hoorwoorden: je hoort **eeuw**, **ieuw** en **uw**
en je schrijft **eeuw**, **ieuw** en **uw**.

Lees verder op kaart H3.
Kruis het juiste rondje aan.

H R O

Lees de woorden van de week en de extra woorden.

Aan de slag

2

Sneeuwballen met eeuw, ieuw en uw

- Omcirkel de woorden met **eeuw**.
- Onderstreep de woorden met **ieuw**.
- Kleur de woorden met **uw**.

3

Schrijf de woorden in de juiste kolom.

Kies uit: zeeleeuwen – waarschuwing – benieuwd – vernieuwen – duwen – eeuwig – zenuwachtig – sneeuwbal – nieuwslezer

woorden met eeuw	woorden met ieuw	woorden met uw
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

4

Zet strepen tussen de woorden in de woordenslang.

In alle woorden zitten de letters uw.

Rangschik de woorden met eeuw alfabetisch.

Terugkijken

5

Vul eeuw, ieuw of uw in en schrijf.

De l_____ en liggen rustig in de schad_____.

Mijn fiets is fonkeln_____!

D_____ en is onbeleefd!

De timmerman schuurt het r_____ e hout.

Vern_____ en ze eindelijk dat fietspad?

les
3

Wat ga je doen?

Je schrijft werkwoorden in de verleden tijd.

Op verkenning

1

Kies twee kleuren.

Geef persoonsvormen in de tegenwoordige tijd en in de verleden tijd een andere kleur.

Uitleg

Werkwoorden in de verleden tijd: ik/jij/hij/zij: STAM + -de /-te
 wij/jullie/zij: STAM + -den/-ten

Let op: sommige werkwoorden veranderen van klank in de verleden tijd.

Lees verder op kaart WW2.

Neem er ook het stappenplan werkwoorden bij!

Aan de slag

2

Kies twee kleuren.

Geef persoonsvormen in de tegenwoordige tijd en de persoonsvormen in de verleden tijd een andere kleur.

3

Schrijf deze groepjes woorden in de juiste kolom.

Kleur de STAM bij de persoonsvorm in de verleden tijd.

wij spelen - wij speelden / ik zweet - ik zweette / jij leest - jij las / hij deelt - hij deed /
 zij maken - zij maakten / ik kook - ik kookte / ik vind - ik vond / jullie schrijven - jullie schreven

stam + -de(n)	stam + -te(n)	klankverandering
ik leef - ik leefde		

4

Verander de tegenwoordige tijd in de verleden tijd.

Let op de klankverandering!

Ik kruip. → Ik

Ik grijp. → Ik

Ik moet. → Ik

Ik kan. → Ik

Ik buig. → Ik

Ik draag. → Ik

Ik roep. → Ik

Ik sla. → Ik

	k	r	o	o	p

Welk woord lees je van boven naar onder in de gekleurde vakjes? Kleur de juiste afbeelding.

Terugkijken

5

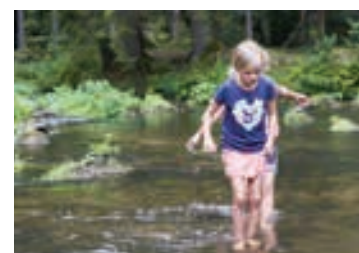
Vul de juiste persoonsvorm in. Gebruik de verleden tijd.

(willen) Ik _____ niet kijken!

(lopen) Jullie _____ door de beek.

(vinden) Pieter _____ het boek saai.

(wandelen) Hij _____ liever.

les
4

Wat ga je doen?

Je schrijft hoorwoorden met aai, ooi en oei.

Op verkenning

1

Omcirkel de woorden met aai, ooi en oei.

Jelle en Sara beleven de spannendste avonturen.
 In een roeibootje drijven ze af richting volle zee.
 Het waait enorm.
 Een witte haai draait om het bootje heen.
 Verdwaalde boeien drijven voorbij.
 Ziet Jelle nu een eiland? Ja!
 Het is te mooi om waar te zijn!

Uitleg

Hoorwoorden: je hoort aai, ooi en oei.
 Je schrijft aai, ooi en oei.

Lees verder op kaart H4.

Aan de slag

2

Kies drie kleuren.

- Geef woorden met aai, ooi en oei een andere kleur.
- Bedenk zelf nog een woord met aai, ooi en oei.

3

Vul de woorden in de zinnen aan.

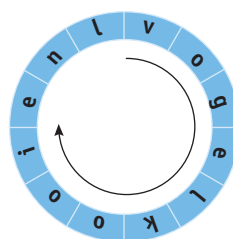
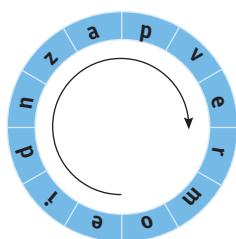

Zij st_____. Maggy n_____. De koe l_____.

4

Zoek in elk wiel een woord met aai, ooi of oei.

Schrijf de woorden op.

5

Vul de juiste vorm in.

Ik zwaai.	Wij _____.	Zij knoeien.	Ik k_____.
één kraai	zeven _____	Wij strooien.	Kim str_____.
Hij groeit.	De bomen _____.	één vlo	veel vl_____
Ik snoei.	Papa sn_____.	Zij zaaien.	Ali _____.

Terugkijken

6

Vul aai, ooi of oei in.

Schrijf de woorden op.

Doe maar geen m_____te! _____

Vader m_____t het gras. _____

Wie is de uitvinder van de gl_____lamp? _____

Ik ben echt verm_____d! _____

Dat is mijn m_____ste broek. _____

Doe dat n_____t meer! _____

les
5

Wat ga je doen?

Je schrijft samenstellingen.

Op verkenning

1

Verbind de woorden die samen horen.

acht + tien =	•	boottocht	•
huis + sleutel =	•	hoofddoek	•
feest + dag =	•	achttien	•
door + rijden =	•	huissleutel	•
hoofd + doek =	•	doorrijden	•
boot + tocht =	•	feestdag	•

Uitleg

Regelwoorden: een samenstelling schrijven.
Schrijf de stukjes (woorden) van de samenstelling achter elkaar.

Lees verder op kaart R5.
Kruis het juiste rondje aan.

Aan de slag

2

Schrijf de samenstellingen in de juiste kolom.

Kies uit: lachbui – vogelnest – achterraut – nachtdier – huiskamer – huissleutel – feestdag – geldkist – handdoek – kleurpotlood

samenstelling	samenstelling waar ik niet alle medeklinkers hoor
voor deur	voor ruit
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

3

Maak samenstellingen.

- Schrijf het woord dat voor de drie stukjes past.
- Zet een kruisje bij de samenstellingen waarin je niet alle medeklinkers hoort.

z _____	-diploma -bad -les
z _____	-kool -stof -stok
s _____	-klontje -biet -pot
h _____	-stuk -letter -doek

w _____	-dicht -pistool -lelie
k _____	-lamp -telefoon -rol
r _____	-door -op -hoek
b _____	-kast -netel -slang

Terugkijken

4

Vul in en schrijf.

Bij dat gat in de weg moet je goed o _____ assen. _____

Je moet niet al je geld in één dag uit _____ even. _____

Dit mooie boek houd ik zelf. Dat ga ik niet we _____ even. _____

Mijn vader moet op het pos _____ antoor een pakje afhalen. _____

Brussel is de hoof _____ tad van België. _____

De nieuwe kip moet zich aan de groep aa _____ assen. _____

les
6

Wat ga je doen?

Je herhaalt geleerde spelproblemen.

Aan de slag

1

Vul aai, ooi of oei in.

Schrijf de woorden op.

Doe geen m_____te!	_____	gras m_____en	_____
Jelle _____t de hamster.	_____	zout str_____en	_____
Ik ben verm_____d.	_____	nu of n_____t	_____
De jongens st_____en.	_____	een hels law_____	_____
Je bent een kn_____er!	_____	vogelk_____en	_____

2

Vul eeuw, ieuw of uw in.

Schrijf de woorden op.

De k_____en van de vis _____	_____	luid schr_____en	_____
sn_____in de lucht _____	_____	r_____e planken	_____
100 jaar = een _____	_____	de sl_____e vos	_____
niet rustig, maar zen_____achtig _____	_____		
een n_____slezer _____	_____		
de keuken vern_____en _____	_____		

3

Zoek de samenstellingen en schrijf.

boo_____ocht

fees_____ag

hui_____leutel

ach_____ien

fees_____ent

doo_____ijden

han_____oek

nach_____ier

vuu_____ood

H3

hoorwoorden - 3

Woorden met eew en ieuw

Je hoort **eew**.

Je schrijft **eeww**.

meeuw

Je hoort **iew**.

Je schrijft **ieuw**.

nieuw

Woorden met uw

Je hoort **uww**.

Je schrijft **uww**.

duw

Eindigt een woord op **w**?

Dan komt er een **u** voor.

Eeww, **ieww** en **uww** staan vaak aan het einde van een woord. Maar niet altijd.

duwen   **sneeuw**vlokken

nieuwjaar   **zenuw**wachtig

de **meeuw**

woorden van de week

de meeuwen

sneeuwen

de kieuwen

het nieuws

de schaduw

zenuwachtig

extra woorden

eeuwig

We schreeuwen.

benieuwd

We vernieuwen.

de zenuwen

schuwe

H4

hoorwoorden - 4

Woorden met aai, oei en ooi

Je hoort **aaj**, **oej** en **ooj**.

Je schrijft **aai**, **oei** en **ooi**.

Aan het einde van een woord schrijf je nooit **j**.

Aai, **oei** en **ooi** staan ook in het midden van een woord.

grasmaaier

mooiste

gloeilamp

woorden van de week

de boeien

de gloeilamp

de grasmaaier

de moeite

mooiste

vermoeid

extra woorden

de tijgerhaaien

de vogelkooien

het toernooi

opgroeien

Wij stoeien.

Wij graaien.

R5

regelwoorden - 5

Samenstellingen

Een samenstelling bestaat uit meerdere woorden.
Schrijf de woorden aan elkaar.

Voorbeelden

fiets + tas = fietstas
boot + tocht = boottocht

Soms hoor je niet alle klanken in de samenstelling. Toch schrijf je alle letters van de twee woorden.

vuur + rood = vuur**rr**ood
boot + tocht = boot**tt**ocht
hoofd + pijn = hoofd**pp**ijn
kast + deur = kast**td**eur

boeken + kast = boek**en**kast
woorden + boek = woord**en**boek

Rij je vooruit? Kijk dan door de voor**rr**uit.
Rij je achteruit? Kijk dan door de ach**terrr**uit.

woorden van de week

de boottocht
de feestdag
de hoofddoek
de huissleutel
doorrijden
achttien

extra woorden

de feesttent
de handdoek
de huiskamer
de postduif
de sporttas
het kleurpotlood
het nachtdier
het vogelnest

WW1

werkwoorden - 1

Werkwoorden (tt)

Werkwoorden zeggen wat iemand doet of wat er gebeurt.

Maak in je hoofd de zin: Kun je ...?
Kun je **lopen**? Ja, dus lopen is een werkwoord.
Kun je **molen**? Nee, dus molen is geen werkwoord.

Werkwoorden hebben verschillende vormen.

1. Is het een persoonsvorm?

Stel de ja/nee-vraag.

Kom je morgen? **Is** het veranderd?

De persoonsvorm staat vooraan. Daarna volgt bijna altijd het **onderwerp**.
Stel de vraag: wie/wat + persoonsvorm.

2. Kies de juiste persoonsvorm.

ik-vorm (stam)	jij/hij-vorm (stam + t)	wij/jullie-vorm (infinitiefvorm)
Ik loop.	Jij loopt.	Wij lopen.
Vind je?	Hij vindt.	Jullie vinden.
	Tom speelt.	De jongens spelen.

- De **stam**: zet **ik** voor het werkwoord.
Meestal is dat de infinitief zonder -en.
Ik loop.   Ik vind.   Ik lees.
- De **infinitief**: zo staat het werkwoord in het woordenboek.
De infinitief eindigt op **-en**.
lopen   vinden   lezen

WW2

werkwoorden - 2

Werkwoorden (vt)

Soms staat het werkwoord in de tegenwoordige tijd. Dan gebeurt het nu (zie uitlegkaart WW1).

Soms staat het werkwoord in de **verleden tijd**. Dan is het al gebeurd.

Werkwoordvormen in de verleden tijd hebben soms een **klankverandering**.

Wij zingen.   **Wij zongen.**

1. Is er klankverandering of geen klankverandering?

2. Kies de juiste persoonsvorm.

Geen klankverandering: vertrek altijd van de **stam**.

ik/jij/hij-vorm: stam **+de** of **+te**

wij-vorm: stam **+den** of **+ten**.

Ik wandel**de**.

Wij wandel**den**.

Tom stap**te**.

De jongens stap**ten**.

Klankverandering

infinitief	ik/jij/hij/zij	wij/jullie/zij
lopen	liep	liepen
vinden	vond	vonden
worden	werd	werden
zien	zag	zagen

stappenplan werkwoorden

Is het een **werkwoord**?

nee

Volg het hoor-, regel- of onthoudspoor.

ja

Is het een **persoonsvorm**? Stel de ja/nee-vraag.

ja

Is het **tegenwoordige tijd (tt)** of **verleden tijd (vt)**?

Kijk naar het **onderwerp**. Kies de juiste persoonsvorm.

tt

stam	stam + t	infinitiefvorm
Ik loop.	Jij loopt.	Wij lopen.
Vind je?	Hij vindt.	Jullie vinden.
	Tom loopt.	De jongens spelen.

vt

klank verandert	stam + te(n)	stam + de(n)
Ik liep. Wij liepen.	Ik/wij werkte(n).	Ik/wij speelde(n).
Jij vond. Jullie vonden.	Jij/jullie danste(n).	Jij/jullie reisde(n).
Hij vroeg. Zij vroegen.	Hij/zij wachtte(n).	Hij/zij antwoordde(n).

Colofon Studio

Auteurs

Marlien Buyens
Sylvie Thienpont
Aline De Ruyscher
Kathleen Smeekens

Coördinatie en advies

Katrien Daerden
Riet Jeurissen
Hilde Van den Bossche
Jo van den Hauwe

Illustraties en fotografie

Alexandra Pillaert
Adobe Stock
Shutterstock
Studio Wasabi

Projectteam Zwijsen België

© 2022 Uitgeverij Zwijsen N.V., Antwerpen
maakt deel uit van WPG

ISBN 9789463682862

D/2021/1919/064

NUR 191

In deze uitgave van 'Studio taal/spelling' werd gebruikgemaakt van materiaal van 'Estafette editie 3' (methode voor het lager onderwijs van Uitgeverij Zwijsen B.V., Tilburg) en 'Zie zo Taal/Spelling' (methode voor het lager onderwijs van Uitgeverij Zwijsen N.V., Antwerpen).

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaandelijke toestemming van de uitgever.

Informatie over kopierechten en de wetgeving met betrekking tot de reproductie vindt u op www.reprobel.be.

Aan het verwerven, waar nodig, van toestemming tot overname is door de uitgever de uiterste zorg besteed. Zou desondanks blijken dat een rechthebbende over het hoofd is gezien, dan verzoeken wij deze contact op te nemen met Uitgeverij Zwijsen België N.V.

Studio taal

Studio taal daagt leerlingen uit om op hun niveau actief met taal aan de slag te gaan, zowel samen als zelfstandig.

www.studiotaal.be

Studio spelling

Studio spelling biedt verschillende werkvormen aan om op een speelse manier met spelling aan de slag te gaan.

www.studiospelling.be

Studio taal & spelling bij jou op school?
Vraag nu jouw presentatie!

Onze Zwijsen adviseurs komen graag met de materialen naar jouw school om *Studio taal* & *Studio spelling* inhoudelijk toe te lichten.

Bel ons op 03 205 94 94 voor een afspraak.

Dit pakket werd speciaal ontwikkeld voor de Uitprobeerweek.

Uitgeverij Zwijsen België

Klantendienst – telefoon: 03 205 94 94

E-mail: info@uitgeverijzwijsen.be

www.uitgeverijzwijsen.be